

УДК 37.016

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ІСТОРІЇ: ДОСВІД, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Лариса Гуменюк,
викладач Шепетівського професійного ліцею,
<https://orcid.org/0009-0003-1787-4871>
e-mail: lady_larisa70@ukr.net

Анотація. У статті розглядається використання цифрових технологій на уроках історії як засобу підвищення ефективності навчального процесу. Проаналізовано основні цифрові інструменти, такі як інтерактивні карти, віртуальні тури, історичні симуляції, мультимедійні презентації та онлайн-платформи для вивчення історії. Окрему увагу приділено перевагам застосування цифрових технологій, серед яких покращення візуалізації історичних подій, підвищення мотивації здобувачів освіти, розвиток критичного мислення та формування навичок роботи з інформацією. Розглянуто виклики, які можуть виникати під час впровадження цифрових технологій, зокрема питання технічного забезпечення та методичної підготовки викладачів.

Ключові слова: цифрові технології, освітній процес, історична освіта, інтерактивні методи, візуалізація історії, цифрові ресурси.

DIGITAL TECHNOLOGIES IN HISTORY TEACHING: EXPERIENCE, CHALLENGES, AND PERSPECTIVES

Larysa Humeniuk,
Teacher at Shepetivka Vocational Lyceum

Abstract. The article examines the use of digital technologies in history lessons as a means of enhancing the effectiveness of the educational process. The main digital tools are analyzed, including interactive maps, virtual tours, historical simulations, multimedia presentations, and online platforms for studying history. Special attention is given to the advantages of using digital technologies, such as improving the visualization of historical events, increasing students' motivation, developing critical thinking, and fostering information literacy skills. The challenges of

implementing digital technologies are also considered, particularly issues related to technical support and teachers' methodological preparation.

Keywords: digital technologies, educational process, history education, interactive methods, history visualization, digital resources.

У сучасному світі цифрові технології стали невід'ємною частиною освітнього процесу, трансформуючи традиційні методи навчання та відкриваючи нові можливості для викладання й засвоєння знань. З одного боку, така трансформація є вимога сучасного інформаційного суспільства, а з іншого – відповіддю на виклики, що постають перед Україною та світом.

Останні роки принесли значні перешкоди у викладанні та навчанні, що спричинило освітні втрати й розриви. Проте освіта – це цінність, яку необхідно зберегти. Сьогодні існує широкий спектр цифрових інструментів та платформ, які викладач може використовувати для мотивації здобувачів освіти, зробивши навчальний процес цікавим і творчим. Цифрові технології не лише урізноманітнюють методика викладання історії, а й сприяють її якісному оновленню, роблячи освітній процес більш ефективним, доступним і цікавим для здобувачів освіти. Використання сучасних цифрових інструментів на уроках історії відкриває нові можливості для викладання, робить заняття інтерактивними, наочними та захопливими (Пригодій et al., 2019).

Актуальність досвіду з використання цифрових технологій на уроках історії в Шепетівському професійному ліцеї полягає у тому, що він є невід'ємною частиною сучасного освітнього процесу на шляху до цифровізації освіти, зокрема професійної освіти.

У викладанні історії активно використовуються мультимедійні ресурси: відеоуроки, документальні фільми, матеріали YouTube, платформи EdEra, Prometheus та Всеукраїнська школа онлайн. Для дистанційного навчання застосовуються також аудіоуроки «Вчися вухами». При вивченні теми «Срібна земля» здобувачі переглядають фрагмент фільму Т. Химича, а під час теми «Модернізація Туреччини та Ірану» працюють у командах, озвучуючи відеофрагмент із різних точок зору. На уроках також відвідуються віртуальні музеї, зокрема Музей Голодомору, здійснюються віртуальні тури українськими музеями просто неба, а історичні міста досліджуються через 3D-реконструкції. На уроках історії ми також відвідуємо віртуальні музеї, такі як Музей Голодомору та здійснюємо віртуальні тури українськими

музеями просто неба. Вивчаємо історичні міста, створюючи 3D-реконструкції.

У процесі викладання використовую цифрові платформи для онлайн-навчання та комунікації зі здобувачами освіти:

Google Classroom – для створення, поширення та оцінювання завдань у безпаперовому форматі;

Zoom – для проведення онлайн-занять, консультацій та підтримки навчального процесу.

Вивчення історії неможливе без інтерактивних карт та хронологічних таблиць, які допомагають здобувачам освіти розвинути просторове мислення та застосовувати цифрові навички. Так, у рамках обласного конкурсу проєктів «Ми пам'ятаємо», присвяченого 90-м роковинам Голодомору-геноциду 1932–1933 років, ми створили віртуальну карту місць поховань, пам'ятників і пам'ятних знаків, за що отримали Диплом I ступеня. Для хронологічного впорядкування подій на уроках історії ми використовуємо таймлайни (хронологічні стрічки) у сервісі TimelineJS. Такі завдання застосовуємо при вивченні тем «Українська революція 1917–1921 років», «Україна в роки Першої світової війни», «Друга світова війна».

Значна увага приділяється інтерактивним онлайн-ресурсам для тестування та взаємодії між викладачем і здобувачами освіти. Інтерактивні завдання створюються за допомогою Kahoot, Quizizz, LearningApps, які дозволяють проводити вікторини, тестування та ребуси. Окрема увага приділяється завданням із QR-кодами, що дають змогу швидко отримати доступ до необхідної інформації. У роботі використовується інтерактивний навчальний застосунок Wordwall, де застосовуються як готові завдання, так і створюються авторські інтерактивні вправи за шаблонами. Здобувачам освіти цікаво систематизувати та контролювати рівень знань за допомогою тренувальних тестів, онлайн-тестів освітніх проєктів «На урок», «Всеосвіта» та опитувань у Google Форм.

Особливістю уроків історії у Шепетівському професійному ліцеї є проходження веб-квестів, які стимулюють учнів шукати інформацію онлайн та досліджувати історичні джерела. Разом із здобувачами освіти створюються лепбуки – інтерактивні збірки матеріалів з певної теми, де графічно структуруються власні думки, а також розвивається аналітичне та асоціативне мислення у формі інтелектуальної карти.

На уроках історії активно використовуються цифрові технології на основі штучного інтелекту, зокрема ChatGPT та Gemini. ChatGPT – це чат-бот зі штучним інтелектом, який обробляє запити користувачів природною мовою та генерує текстові відповіді, схожі на ті, що могла б створити людина. Викладач наголошує, що ChatGPT і Gemini – це

персональні помічники здобувачів освіти на основі ШІ, що викликає у них значний інтерес (Radkevych et al., 2025). Частина здобувачів освіти використовує ці інструменти для підготовки навчальних проєктів, практичних робіт, написання есе, створення презентацій, а також складання політичних портретів національних лідерів різних держав світу.

На уроках історії також активно застосовується онлайн-сервіс Canva. Цей цифровий інструмент надає можливість створювати відео, мультимедійні презентації та інфографіку. У рамках творчої лабораторії разом із здобувачами освіти була створена інфографіка до практичного заняття з історії України на тему «Stand with Ukraine. Міжнародна підтримка України у боротьбі проти агресії Росії», а також із всесвітньої історії – до теми «Модерне (індустріальне) та постмодерне (інформаційне) суспільства: тяглість та зміни».

Одним із напрямів викладання історії в Шепетівському професійному ліцеї є створення власних цифрових проєктів. Авторські відеоматеріали допомагають глибше розкрити теми, які недостатньо висвітлені в інтернет-джерелах. Створено відеолекцію «Україна і Європейський Союз. Безвізовий режим» (<https://youtu.be/FWs7ohutCcs>) та відеоурок «Релігійне життя. Створення ПЦУ. Надання Томосу» (<https://youtu.be/qNmBsfhUOJk>), що сприяють кращому засвоєнню матеріалу.

Для підготовки здобувачів освіти до ЗНО/НМТ, факультативів і дистанційних уроків створено електронний посібник «Підготовка до ЗНО/НМТ з історії України» (<https://surl.li/eambts>) на базі Google Sites. Посібник містить перелік тем, ключові дати, події, поняття, персоналії, історичні об'єкти, джерела та пам'ятки. Також включено відеоматеріали, презентації, аудіолекції, тести, інтерактивні вправи та карти. Цей ресурс є зручним і сучасним інструментом для уроків, факультативів і самопідготовки.

Використання цифрових технологій створює широкі можливості для співпраці викладача та здобувачів освіти, підвищує зацікавленість у предметах суспільних дисциплін. Цифрові технології роблять уроки історії більш інтерактивними, сприяють розвитку критичного мислення та глибшому розумінню історичних подій. Досвід роботи в системі професійної освіти демонструє, що вдале використання цифрових технологій розширює можливості творчості як педагога, так і здобувачів освіти. Практичне застосування традиційних методів навчання в поєднанні з новими інтерактивними видами й формами роботи показує, що найкращі результати досягаються завдяки їхньому раціональному комбінуванню. Використання цифрових технологій дозволяє проводити уроки на якісно новому рівні, враховуючи

психологічні та вікові особливості учнів, значно посилюючи їхній інтерес до історії України та всесвітньої історії. Водночас розвивається логічне мислення, навички пошуку інформації, роботи в групі та формуються ключові компетентності здобувачів освіти.

Цифрові технології вирішують основні завдання сучасного уроку історії, зокрема:

- візуалізації історичних подій (інтерактивні карти, 3D-реконструкції, мультимедійні презентації).
- мотивації учнів (відеоматеріали, тести, навчальні ігри).
- розвитку критичного мислення (аналіз історичних джерел, альтернативні погляди).
- доступу до історичних ресурсів (онлайн-архіви, цифрові бібліотеки).
- індивідуалізації навчання (самостійна робота, миттєвий зворотний зв'язок).
- адаптації до освітніх викликів (дистанційне та гібридне навчання).
- різноманітності завдань, що залучають більше учнів до активного навчання.

Наостанок важливо підкреслити: не варто боятися цифрових технологій. Спроба – це перший і найкорисніший крок. Якщо один інструмент не підійшов, завжди варто спробувати інший. Важливо обирати те, що найкраще підходить саме для вас, і ділитися цим досвідом із здобувачами освіти. Саме такий підхід є запорукою успіху в сучасному освітньому процесі.

Список посилань

Богдановська, Л. (n.d.). *Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках історії*. http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis

Гришаєва, Л. (n.d.). *Цифрові технології як складові успіху сучасного вчителя історії*. <https://naurok.com.ua/cifrovi-tehnologi-yak-skladovi-uspihu-suchasnogo-vchitelya-istori-415609.html>

Карташова, Л. А. (n.d.). *Формування ІТ-готовності як нової якісної характеристики учителя суспільно-гуманітарних дисциплін*. http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I2

Коломійченко, А. (n.d.). *Цифрові технології в освіті: виклики та особливості*. <https://arbook.info/cifrovi-tehnologiyi-v-osviti-vikliki-ta-osoblivosti/>

Паска, Б. В. (n.d.). *Особливості використання цифрових технологій у професійній підготовці майбутніх педагогів*. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27280/>

Пригодій, М. А., Гуржій, А. М., Липська, Л. В., Гуменний, О. Д., Зуєва, А. Б., Кононенко, А. Г., Прохорчук, О. М., & Белан, В. Ю. (2019). *Методичні основи розроблення SMART-комплексів для підготовки кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти*. Полісся. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720268>

Radkevych, O., Pryhodii, M., & Radkevych, V. (2025). Artificial intelligence use in assessing the learning outcomes of future engineers. In M. E. Auer & T. Rützmänn (Eds.), *Futureproofing engineering education for global responsibility. ICL 2024. Lecture Notes in Networks and Systems* (Vol. 1260, pp. 557–564). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-85652-5_55

— 90 —

УДК 37.091.3:004

АЛГОРИТМ РОЗРОБЛЕННЯ ЦИФРОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПЛАТФОРМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Андрій Гуржій,

доктор технічних наук, професор, дійсний
член (академік) НАПН України, головний
науковий співробітник відділу цифрових
освітніх ресурсів Інституту професійної
освіти НАПН України,

<https://orcid.org/0000-0001-6923-0830>

e-mail: a.m.hurzhii@gmail.com

Микола Пригодій,

доктор педагогічних наук, професор, член-
кореспондент НАПН України, заступник
директора з наукової роботи Інституту
професійної освіти НАПН України,

<https://orcid.org/0000-0001-5351-0002>

e-mail: prygodii@ukr.net